

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

18. De Confessis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

Verum monet Mynsing. Cent. 2. O. 11. ad sequestrationem recte faciendam præter alias modo enumeratas adhuc requiri præterea, ut Judici saltem summarie contet de iure petentis *sequestrum*; deinde, ut vocetur is, in cuius præjudicium peritur *sequestrum*; & denique, ut sollicitans *sequestrationem* faciat, & non causâ calumniæ, atque ob eam rem iuramentum *malitia* præstet.

TITULUS XVIII.
De Confessis.

SUMMARIÆ.

1. Propria Confessio optima probatio: estque instar sententiæ & rei iudicatæ.
2. Confessio extrajudicialis non est tantæ authoritatis, ut iudicialis.
3. Si tamen præseente adversario fiat, plenè probat.
4. Idem est, si loca principalis adversarii nuntius vel negotiorum gestor eam acceptaverit.
5. Populus pro confessione elicienda adversario porrigi solent.
6. Differentia inter positiones & articulos in praxi parum attenditur.
7. Si reus comminaciter ad articulos respondere nolit, habentur pro confessis.
8. Articuli tamen debent esse revelantes.
9. Porrigere articulos debet præstare iuramentum dandorum.
10. Ad articulos crimen occultum attingentes, non tenentur reus respondere.
11. Debent articuli esse de factis proprio rei non autem iuris.
12. Confessio iudicialis absente adversario de iure Canonico plenè probat.
13. Quales Confessio dicatur verè iudicialis?
14. Confessio coram Iudice incompetente facta est extrajudicialis: & quid circa eam Iudex competens facere possit?
15. Confessio in iudicio facta juris ordine circa alia non servato tamen est iudicialis, uti & illa, que ante litem contestatam facta est.
16. Confessionem revocari propter errorem ex intervallo debet istum probare, secus si revocet in voluntariè.

17. Confessio per tormenta extorta ut probet, que requiratur?
18. Procuratoris vel advocati confessionem principalis potest revocare.
19. Confessio Prælati Administratoris &c. an nocet Ecclesiæ vel iis, qui sub tali administratione sunt.
20. An reus de crimine interrogatus à Iudice teneatur illud confiteri? distinguuntur 3. Casus.
21. Reus informatus de uno crimine non debet interrogari de aliis, de quibus non est informatus: nec regulariter de sociis criminis.
22. Quid si reus ultra socios indicet?
23. Confessio illicita sub spe impunitatis non est sufficiens ad condemnationem.
24. Confessio Sacramentalis in iudicio fori externi nihil probat.

Antequam ad probationes deveniatur, prius videndum est, an non adversarius illum articulum, qui probatione indiget, sua sponte confiteatur; nam propria *confessio* non tantum vim optime probationis habet, & actorem ab onere probandi relevat, verum etiam, si in iudicio facta sit, instar sententiæ & rei iudicatæ censetur, *l. i. ff. h. t.* adeo ut iudex non habeat necesse sententiam ferre, sed tantum terminum solutioni & satisfactioni præfigere, aut damnum æstimare, *l. proinde. 25. §. 2. ff. Ad legem Aquil.* Quod tamen intelligendum est de causis civilibus; in criminalibus verò etiam post confessionem rei requiri sententiam cum communi docet Barth. *in l. si confessus. 5. ff. de Custodia reorum.* Imò hodie vium magis esse, ut etiam in civilibus causis confessio potius vim probationis habeat, & ideo sententiâ opus sit, tradit Vallens. *h. t. num. 10.*

Est autem confessio alia *iudicialis* alia *extrajudicialis*, illa fit in iudicio, hæc extra; ambæ in effectu plurimum inter se differunt, nam confessio extrajudicialis non est tantæ efficacitæ sicut iudicialis; nec vim sententiæ aut rei iudicatæ habet, quia extrajudicium sæpe aliquis in concedendo facilis est,

est, & incautus, non item in iudicio, ubi adversarium presentem & omnem nocendi occasionem captantem videt. Unde solent DD. distinguere inter confessionem extrajudicalem, quæ fit absente, & eam, quæ fit presente adversario; illam censent ad summum semiplenè tantum probare, imò nihil probare, si genericè sine expressione causæ facta sit, e. g. si dicam me Titio debere centum, & non addo ex quo contractu. *c. p. si cautio. 14. de Fide instrum. & l. cum de indebito. 25. §. fin. ff. de Probat.*

3 Confessionem extrajudicalem factam presente adversario si cum expressione causæ fiat, communiter concludunt, non quidem habere vim rei iudicatæ; sed tamen plenè probare: non enim tolerari debet, ut qui presente adversario semel tam deliberatè, licet extra iudicium, aliquid confessus est, postea in iudicio neget, vel alias probationes postulet. *d. l. cum de indebito. §. fin. & l. generaliter. 13. in fine Cod. De non numer. pecun. c. per tuas. 10. de probat.* Si tamen ex circumstantiis appareret, aliquid tantum calore iracundiæ dictum esse, pro confesso acceptari non posset, nisi daretur perseverantia, nulla sequeretur revocatio. *l. quid quid calore. 4. ff. de R. I. Videatur Maltard. de Probat. vol. 1. conclus. 304. ubi q. 3. notabilem doctrinam ponit, videlicet si nuntius vel negotiorum gestor confessionem coram se facta acceptavit, perinde haberi, ac si presente principali adversario facta fuisset.*

5 Ad eliciendam confessionem iudicalem omnium ferè tribunalium consuetudine receptum, & à Jure Canonico approbatum est, in *c. 1. & 2. h. t. in 6.* quod adversario certæ quædam positiones ex libello extractæ porrigantur, isque desuper prævio juramento *de veritate dicenda* (quod Practici juramentum *respondendorum* vocant) respondere jubeatur. Quamvis au-

tem DD. communiter differentiam constituant inter positiones & articulos, præcipuè in eo, quod articulus non faciat articulos, nec affirmet esse veros, sed tantum, quod credat eos probari posse: contra positiones fiant per verba affirmativa. *g. dico vel pono esse verum*, quod tibi dederim mutuo centum florenos, ita ut nens prius censetur fateri, nec revocari possit, si postea adversarius unà vel altera propositione contra ipsum tanquam propriam confessionem uti velit. Nihilominus hanc differentiam in praxi non attendunt positiones & articulos plerumque interconfundi, testis est *Gail. Lib. 1. Obs.* nam in praxi omnes ferè positiones, articuli per modum interrogationis, non per modum simplicis affirmationis capiuntur, e. g. nunquid verum, quod tali vel tali die ad me venerit petens mutuum centum? nunquid verum, mutuum tantum actu numeraverim?

Cæterum si reus super positionibus articulis contumaciter respondere recuset, ejus pœna est, quod articuli pro confectis acceptentur, *d. c. 2. h. t. in 6.* Sed pœna hæc locum habeat, requiritur.

1. Quod articuli sint relevantes, seu causam saltem indirectè pertinentes, non ex officio iudicis rejiciendi erunt: in iudicio autem an sint relevantes nec ne, eos iudex admittere debet: quia securius est superius admittere, quam necessarium omnino. *Speculator in tit. de P. si. §. 7. n. 8. H. rigens articulos juramentum præstare debet quod juramentum dandorum appellatur, quod scilicet nihil calumniosè posuerit. III. actor inter positiones vel articulos attulit aliquid crimen occultum rei, etiam ad id respondere & infamare, sed potest denegare confessionem, *Gloss. in c. cum causam.**

vinenti: si ex intervallo, necessaria erit erroris probatio; imò ex communi sententia non sufficiet errorem simpliciter probare, sed insuper requiretur, quòd is error sine latà culpà contigerit, ita ut nimirum in iure claro vel factò proprio recenti aut evidenti non erraverit. Sin autem confessio in continenti revocetur, non est opus probare errorem: & dicitur in continenti revocari, antequam redigatur in scripturam, vel antequam narratio penitus concludatur, aut etiam à Iudice recedatur, *arg. c. praterea. 7. de Testibus cogendis.* Videatur Panor. *inc. 3. n. 20. & seq. h. t.*

Quæritur V. Quid requiratur, ut confessio per metum seu tormenta extorta aliquid probet?

R. Tria potissimum requiri. I. Quòd constet de corpore delicti, id est, quòd revera illud delictum, de quo aliquis arguitur, factum sit. Unde si reus in tormentis fateatur; se alibi, e. g. homicidium aut furtum commisisse, in eo loco inquire debet, an aliquando tale homicidium aut furtum ab aliquo factum sit. II. Quòd præcedant contra torquendum gravia indicia. III. Denique, quòd tortus seu metu & in conspectu tormentorum confessus persistat in confessione. Dicitur autem persistere in confessione, non si statim post tormenta idem fateatur, sed si saltem post spatium unius diei & noctis ad *bancum juris*, ut vocant, ductus, & extra tormentorum conspectum positus confessionem suam repetat. *l. 2. Cod. de Custodia reorum.* Quà de re fusius videri poterit Farin. *Operum criminalium. q. 1. in tit. de Judiciis & Tortura.* & alij ex instituto de processu criminali tractantes.

Quæritur VI. Utrum confessio Procuratoris vel Advocati noceat Principali?

R. Confessio Procuratoris vel Advocati, nisi ad hoc speciale mandatum habeat, seni-

per revocari potest à principali, tamen probari errorem aut fallitatem, quia in per major fides adhibetur attestanti de suo proprio, quam de alieno, & ita magis creditur Principali factum proprium negat quam Procuratori factum alienum (quod ignorari potest) confitenti. *l. 6. §. 4. ff. de Interrog. l. 9. §. si defensor. 4. ff. de Interrog. jure fac.* accedit, quòd non debeat per alterum iniqua conditio inferri, factum cuique suum non alteri non debeat, juxta vulgatas juris regulas.

Quæritur VII. An idem dicendum de generalibus rei alienæ administrationibus nimirum Prælati Ecclesiasticis, cooperatoribus vel curatoribus, ut nec confessio Ecclesiæ, pupillis, aut minoribus præjudicet? Distinguit Panor. *in c. ex p. 3. n. 10. h. t.* utrum confessio admittatur vel Prælati spontè extra judicium emittatur vel utrum in iudicio per viam contumacie jurisdictionis. Primo casu censet non judicare, secus in posteriori: ex eà dicitur ratione, quòd spontè facta confessio aliqua donatio, quæ rei alienæ administrationibus utique prohibita est. In specie tunc de Confessione Prælati etiam in iudicio facta, quòd duplici vià revocari possit, communi docet Panor. *in eodem c. 3. n. 10.* scilicet vel de jure communi, si Prælati paratus docere errorem; vel per viam contumæ in integrum, ubi non requiritur probatio erroris, sed tantum læsionis, scilicet Ecclesiæ ex tali confessione dictam accepit.

Quæritur VIII. An reus de crimine interrogatus à Iudice, teneatur illud confiteri?

R. Distinguendos esse 3. casus: Præter est, quando Iudex non habet jus interrogandi; si nimirum reus nec infamatus, nec indicij ad semiplenam probationem

quis sit: & tunc non tenetur confiteri, etsi
 criminis iudici vel accusatori calumnia impu-
 nentur: quia utitur Jure suo, ex lege tamen
 claritas debet, si potest, consulere famæ
 illorum, v.g. dicendo, eos fuisse deceptos
 ex probabili errore &c. *Secundus*, quando
 Jurem habet Jus interrogandi, quo calu duæ
 sunt sententiæ: una affirmat teneri confite-
 ri: quia ista sunt correlativa, si Jurem ha-
 bet Jus interrogandi, ergo alter tenetur di-
 cere veritatem: item quia Reipubl. inter-
 ell, ne crimina maneant impunita. *c. ut sa-*
na. 3. de Sent. excommunicat. Hæc
 est S. Thom. & Cajetani 2. 2. q. 69. a. 1.
 & plurimorum aliorum. Altera negat,
 sicut negat in causa capitali, de damno
 vitæ: quia præceptum humanum, quale
 est Jurem, non solet obligare cum tanto
 damno. Item argumento à minori ad ma-
 jus: nam si quis de jure non potest cogi, ut
 veritatem dicat contra suum consanguine-
 um. *l. 4. ff. de Test. & l. 6. C. eod.* ergo nec
 contra seipsum. Ita præter alios docuit In-
 nocent. *in c. dudum. 54. de Elect.* apud
 Panorm. *in c. 2. h. t. n. 28.* Quæ sententia
 potest deservire Confessario, quando reus
 persuaderi non potest, ut crimen ultrò con-
 fiteatur. Vid. Ignat. Lopez. *in Pract. cri-*
iminali Canon. cap. 129. Tertius casus est
 in dubio, an Jurem legitime interroget: &
 tunc non tenetur confiteri, quia in dubio
 melior est possidentis conditio. Et licet aliàs
 præsumatur, superioris mandatum esse ju-
 stum; non tamen in hoc speciali casu, ubi
 est conjunctum cum gravissimo damno.
 Ceterum hoc etiam observandum, reum
 infamatum de uno crimine non posse inter-
 rogarì de aliis, etiam in eodem genere, nisi
 de frequentia sit diffamatus, ut famosus la-
 rap, vel fur, quia non potest interrogari,
 nisi precedentibus indicis. Similiter nec de
 sociis criminis interrogari potest. *l. ult. C.*

de Accusat. c. 1. h. t. nisi tale sit crimen, quod
 necessario socium requirit, ut delictum car-
 nis: vel quod cum sociis factum dicitur: vel
 nisi crimen exceptum sit, in publicam per-
 niciem tendens, ut hæresis, proditio, fal-
 satio monetæ, læsæ majestatis.

Quid autem si reus ultrò indicet socios? 22
 x. Si persona vilis, non facit semiplenam
 probationem, sed tantum dat anam ad in-
 quisitionem, nisi alia adminicula concu-
 rant, & plures rei de eadem personâ confi-
 teantur, & in circumstantiis conveniant.
 Plura vid. apud Farinac. *tit. de Indic. &*
Tortur. vol. 1. q. 43.

Queritur IX. An confessio à Jurem eli-
 cita sub spe & promissione impunitatis suf-
 ficiat ad condemnandum. x. Nisi reus in-
 tellectâ falsitate persistat in confessione, non
 sufficere potest enim revocare & dicere, se
 spe impunitatis confessum fuisse. Imò Ju-
 dex tenetur fidem datam servare. Jul. Cla-
 rus *in pract. criminali. q. 55. n. 7. & seqq.*
 Unde non videntur admittendæ fictæ seu
 æquivocæ illæ promissiones, v.g. si confessus
 fueris, habebis sufficientia alimenta ad tem-
 pus vitæ; vel hoc tibi conducet ad vitæ ob-
 tentionem, subintelligendo, *æterna &c.*

Queritur X. & ultimò: An confessio 24
 sacramentalis, si quocunque modo sive
 per sacerdotem, sive per auscultantes reve-
 letur, aliquid probet in judicio contra con-
 fitentem? Negativa sine dubio tenenda:
 quia talis confessio non fit homini, sed
 Deo. Et quamvis in confessione sacramen-
 tali aliquis censeatur dicere veritatem, ta-
 men hæc veritas pro probatione fori externi
 acceptari non potest: aliàs plerique peni-
 tentes formidarent sua peccata gravia sine-
 rē exponere. Nec est bona consequentia,
 præsumitur dicere veritatem, ergo est legitima
 probatio: quia etiam is, qui extra judicium
 vel coram Jurem competente in re gravi ali-
 quid

quid contra se fateatur, præsumitur dicere veritatem, non est tamen propterea legitime statim convictus. *c. 4. si Clerici de Judiciis. Latius Covar. de Matrimonio parte 2. c. 8. §. 12. An. 22.*

TITULUS XIX. De Probationibus.

SUMMARIA.

1. Quid sit probatio?
2. Actori regulariter incumbit onus probationis.
3. Reus excipiendo sit Actor: & affirmanti incumbit probatio.
4. In duplicibus judiciis utrique litiganti incumbit probatio.
5. Ubi præsumptio juris est pro aliquo, is revelatur ab onere probandi.
6. Negativa etiam probari debet, si est fundamentum intentionis: & quomodo probari possit?

§. I.

Quid sit & cui incumbat Probatio.

Probatio in h. t. nihil est aliud, quam *judici* rei dubiæ apud eum controversæ per legitimos modos facta *ostensio*. Dico *judici*: quia probatio fit principaliter ad ipsum judicem, non verò ad adversarium instruendum. Porro per quem hæc demonstratio faciendâ sit, an per actorem, vel per reum, nonnunquam multum disputatur. Ad eujus dubii resolutionem notandæ sunt sequentes regulæ.

1. Actori regulariter incumbit onus probandi suam intentionem, & quidem nisi eam legitime probarit, reus tamen si nihil in contrarium attulerit, absolvi debet. *l. §. Cod. de r. r.*
2. Etiam reo quandoque injungitur probatio, si videlicet excipiendo aliquid affirmet, quod deinde in replicatione ab actore negatur: hic namque solemus dicere, quod

reus excipiendo actor fiat. E. g. si me venias in judicio, ut tibi centum restitueres, quos mihi mutuos dedisti, ego vero excipiendo dicam, me illos centum jam tibi soluisse, quod tu negas; hæc hujusmodi solutionis facta probatio mihi, qui causam mo, incumbet, quia vulgatum juris est, quod affirmanti incumbat probatio. *2. l. in exceptionibus. r. §. in eadem.*

III. In duplicibus judiciis, nimirum *regundorum*, interdicto *usupatorum* & similibus uterque litigans probare debet, & melius probanti adjudicatur possessio, quia uterque est actor & reus. *l. 1. de r. r. §. 4. Inst. de l. i. r. d. c. ex l. i. h. t. & satis insinuavi superius in tit. de sa possessionis & proprietatis.*

IV. Si præsumptio juris fiat pro aliquo vel excipiente, relevabitur is ab onere probandi; nam præsumptio juris transfertur probandi in adversarium. Hinc si quis chus petat decimas intra fines suæ Parochiæ existentes, nihil probare tenetur, si dicitur habere fundatam intentionem probare, quod decimæ ad Parochum pertinerent, nisi contrarium ostendat. *c. de Restitut. spoliatorum. in 6. Item* aliquis dicatur non potuisse testamentum eere, esse procurator, aut contrahere, qui talia negat aliquem posse, hæc negativam probare debet, quia hæc *juris prohibitorum*, quæ quilibet probatur posse, nisi ostendatur esse prohibitorum.

V. Quamvis *negativa* videatur probari non posse, cum non entis nullæ similitates, nihilominus si aliquis fundamentum suæ intentionis in *negativa* ponat, eam probare debet. Hinc si volo prohibere vocari ne domum suam altius ædificet, debeo probare, quod non habeat jus altius ædificandi, quia in dubio quilibet præsumitur probare sua ædificare pro suo placito. *l. ad r. r.*